

Parallellpublicering av vetenskapliga artiklar

Slutrapport PAVA-projektet

Carin Björklund, Jörgen Eriksson, Peter Linde, Aina Svensson
och Anneli Åström

Projektrapport till Kungl. biblioteket, Programmet för
OpenAccess.se, Mars 2009

Samtliga deltagare i projektet:

Blekinge tekniska högskola – Peter Linde (projektledare)

Chalmers tekniska högskola – Maria Kinger och Lars Kullman

Göteborgs universitet – Carin Björklund

Högskolan i Skövde – Tomas Lundén

Lunds universitet – Jörgen Eriksson och Helena Stjernberg

Stockholms universitet – Ingela Tång och Marjatta Hauska

Uppsala universitet – Aina Svensson och Anneli Åström

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Parallellpublicering vid svenska lärosäten.....	5
1.3 Syfte.....	6
1.4 Begrepp och definitioner.....	7
1.5 Metod	8
2. Resultat.....	9
2.1 Deltagande forskare	9
2.2 Parallellpublicerade publikationer	9
2.3 Publikationer som inte kunde parallellpubliceras	11
2.4 SHERPA/RoMEO	11
2.5 Tidsåtgång för parallellpublicering.....	13
2.6 Forskares attityder till parallellpublicering.....	14
3. Diskussion.....	16
3.1 Automatisering och förenkling.....	17
3.2 Bibliotekens roll.....	17
3.3 Open Access-policy.....	18
3.4 Rekommendationer.....	18
4. Litteraturlista.....	19
5. Bilagor.....	20
5.1 Bilaga 1 Lokala rapporter från deltagande lärosäten.....	20
5.2 Bilaga 2. Exempel på mall till försättsblad från några lärosäten.....	33
5.3 Bilaga 3. Utvärderingsfrågor som stöd vid muntlig intervju med forskare som deltar i PAVA ...	35
5.4 Bilaga 4. Deltagande forskares ämnestillhörighet.....	37
5.5 Bilaga 5. Lista över förlag och tidskrifter där artiklar har parallellpublicerats	38

1. Inledning

Följande studie genomfördes från februari 2008 till mars 2009 vid Blekinge tekniska högskola, Chalmers, Göteborgs universitet, Högskolan i Skövde, Lunds universitet, Stockholms universitet och Uppsala universitet. Projektet Parallellpublicering av vetenskapliga artiklar (PAVA) är finansierat av Kungl. Bibliotekets program OpenAccess.se.¹

1.1 Bakgrund

Det finns många fördelar med att göra forskningspublikationer fritt tillgängliga genom open access-publicering. Med Internet och ny digital teknik kan forskningsresultat spridas snabbare och mer effektivt till kollegor inom forskningsvärlden och till allmänheten. Det finns även flera studier som visar att vetenskapliga artiklar som publiceras fritt tillgängligt också får ökad användning och ökat antal citeringar.²

Ett allt vanligare sätt att sprida forskningsresultat är att göra forskarnas publikationer tillgängliga i öppna digitala arkiv. För att göra vetenskapliga artiklar tillgängliga i ett öppet arkiv krävs att forskaren har tillstånd från tidskriftsförlaget där artikeln har publicerats. Drygt 60 % av förlagen tillåter så kallad parallellpublicering i någon form och vanligen under vissa villkor. Uppgifter om tidskriftsförlagens regler för parallellpublicering finns i tjänsten SHERPA/RoMEO som drivs och utvecklas av University of Nottingham.³

Trots att det i de flesta fall är möjligt för forskare att parallellpublicera görs det ändå i väldigt liten omfattning. De flesta studier som hittills gjorts med fokus på parallellpublicering har genomförts i form av enkätundersökningar. En central sådan studie är *Open access self-archiving: an author study* från 2005 av Alma Swan och Sheridan Brown.⁴ Den omfattar närmare 1300 respondenter och visade att endast 20 % av de tillfrågade forskarna hade tillgängliggjort en artikel i ett öppet institutionellt arkiv.⁵ Swan och Brown kunde även konstatera att en stor andel forskare inte kände till möjligheten att parallellpublicera och att endast 10 % av de tillfrågade forskarna kände till SHERPA/RoMEO.

En vanlig aspekt när det gäller forskares attityder till parallellpublicering är den förväntade tidsåtgången och arbetsinsatsen. I en ofta refererad studie från University of Southampton undersöktes hur lång tid det tar att registrera och ladda upp en fulltext i det lokala

---

¹ <http://www.kb.se/OpenAccess/>

² Se följande bibliografi: <http://opcit.eprints.org/oacitation-biblio.html#most-recent>

³ <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>

⁴ Swan, Alma and Brown, Sheridan (2005) Open access self-archiving: an author study. <http://cogprints.org/4385/>

⁵ Siffran är 49 % om man även räknar in parallellpublicering på egna hemsidor eller i ämnesarkiv.

publiceringssystemet vid School of Electronics and Computer Science.⁶ Det visade sig att det i genomsnitt tog ca 10 minuter för varje deponerad publikation. För en högproduktiv forskare skulle detta i genomsnitt handla om en tidsåtgång på ca 40 minuter per år. Den uppskattade tidsåtgången avser här dock endast själva hanteringen i publiceringssystemet, dvs. att registrera och ladda upp en fulltextfil. Studien inkluderar inte arbetsinsatsen för att kontrollera förlagens villkor och ta fram rätt format och version av artikeln. Swan och Brown visade i sin studie att forskares motstånd kopplat till förväntad arbetsinsats och tidsåtgång för parallellpublicering vanligen kan förklaras med att det är den första artikeln som kräver mest tid.

Inom Norden pågår olika insatser för att öka tillgängligheten till forskningspublikationer i öppna arkiv. I Danmark startades under 2008 projektet *Offentlig adgang til dansk forskning: Initiativer for dansk Open Access selvarkivering i universiteternes forskningsdatabaser* med syfte att öka open access-publicering i de danska forskningsdatabaserna.⁷ Projektet avser publicering av alla publikationstyper. Det är sju danska forskningsbibliotek som deltar och arbetar gemensamt för att skapa lokala strategier för ökad tillgänglighet av forskningspublikationer från danska lärosäten.

1.2 Parallellpublicering vid svenska lärosäten

I stort sett alla svenska lärosäten har idag öppna arkiv där det egna lärosätets publikationer samlas och tillgängliggörs. De öppna arkiven visar stor framgång när det gäller att sprida och synliggöra publikationer med mycket höga besöksiffror och högt antal nedladdningar för enskilda publikationer. Innehållet i de öppna arkiven ökar stadigt och de dominerande publikationstyperna är avhandlingar och annat tidigare opublicerat material som forskningsrapporter och konferensmaterial. Däremot utgör fulltextpublicerade vetenskapliga artiklar i öppna arkiv en mycket liten andel av den egentliga produktionen. En enkätstudie som genomfördes 2007 vid svenska universitet och högskolor visar att mindre än 10 % av andelen vetenskapliga artiklar som produceras vid svenska lärosäten finns tillgängliga i fulltext.⁸

I en magisteruppsats från 2008 undersökte Karin Meyer Lundén varför forskare vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, inte parallellpublicerar i större utsträckning.⁹ De viktigaste anledningarna till att man inte hade parallellpublicerat var att man inte kände till möjligheten att parallellpublicera, att man var osäker om förlagen tillåter parallellpublicering och att man inte heller kände till något lämpligt arkiv. Av de forskare som svarade på enkäten uppgav dock 79 % att de kan tänka sig att parallellpublicera förutsatt att det är upphovsrätligt tillåtet. Fördelarna

---

⁶ Carr, L. and Harnad, S. (2005) Keystroke Economy: A Study of the Time and Effort Involved in Self-Archiving. <http://eprints.ecs.soton.ac.uk/10688/>

⁷ <https://infoshare.dtu.dk/wiki/bin/view/OAselfarkivering/OAProjektet>

⁸ Kartläggning av högskolans elektroniska publicering och rekommendationer för nationell samverkan. Återrapportering till SUHF:s Forum för bibliotekschefer. 2008 Tillgänglig från SUHF:s webbplats, Dokument, E-publicering jan-08: http://www.suhf.se/web/Arbetsgrupper_inom_Forum_for_bibliotekschefer.aspx

⁹ Meyer Lundén, Karin. Forskare och parallellpublicering. Forskares syn på, kunskap om och användning av den gröna vägen till open access. Institutionen för ABM, Uppsatser inom biblioteks- och informationsvetenskap, nr 414. 2008 <http://www.abm.uu.se/publikationer/2/2008/414.pdf>

angavs vara bättre spridning och marknadsföring och möjligheten att nå en bredare publik. Förutsättningen för parallellpublicering angavs vara att det ska vara enkelt och gå fort.

I projektet *Självarkivering och beslutsstöd för forskare vid publicering*, finansierat av Kungl. biblioteket, undersöktes bland annat vilket stöd forskare som vill parallellpublicera behöver.¹⁰ Studien bygger på intervjuer med 21 forskare från olika vetenskapliga discipliner och lärosäten. Av de intervjuade forskarna hade endast en forskare tidigare erfarenhet av parallellpublicering i ett öppet arkiv. Intervjuresultaten visade att forskarna gärna såg tydliga krav eller rekommendationer för publicering och framför allt önskemål om mer stöd i juridiska frågor speciellt när det gäller kontroll av förlagens olika villkor för parallellpublicering.

Resultaten från tidigare studier visar sammanfattningsvis att forskare har väldigt lite erfarenhet av parallellpublicering men att man generellt är positiv till idén att göra sina forskningsresultat tillgängliga i ett öppet arkiv. Tidigare undersökningar av parallellpublicering pekar dessutom entydigt på att det krävs mer information och utökad service och support till forskare som ska parallellpublicera. För att erbjuda stöd och anpassa arbetsflöden för forskare som ska parallellpublicera behövs fördjupad kunskap om de olika delarna i parallellpubliceringsprocessen där forskaren, biblioteket och förlagen är de viktiga aktörerna.

1.3 Syfte

Det övergripande syftet med vår studie är att öka parallellpublicering av vetenskapliga artiklar i svenska öppna arkiv och på så sätt bidra till spridning och ökad synlighet för svensk forskning, vilket även kan medverka till större genomslag för den enskilde forskaren.

Vi vill undersöka de olika steg som ingår i processen vid parallellpublicering av forskningsartiklar genom att låta forskare delta och genomföra parallellpublicering i ett öppet arkiv vid några svenska universitet och högskolor. Genom att praktiskt genomföra parallellpublicering i nära samarbete med forskare kan vi få mer kunskap om parallellpublicering från en forskares perspektiv. Därför vill vi även göra muntliga intervjuer med deltagande forskare för att bättre fånga upp forskarnas erfarenheter, synpunkter och eventuella förbättringsförslag. Samtidigt medför samarbetet och kontakten med forskare en möjlighet till ökad medvetenhet hos forskare om open access och parallellpublicering.

Syftet är dessutom att undersöka hur databasen SHERPA/RoMEO fungerar som stöd för kontroll av förlagens villkor och att identifiera brister, verktyg och tjänster som saknas i ett väl fungerande arbetsflöde för parallellpublicering. Tanken är också att genom att öka parallellpublicering vid några institutioner, avdelningar eller forskargrupper kan vi lyfta fram just det goda exempel som behövs för att visa hur forskare även vid andra institutioner kan marknadsföra sin forskning via open access.

---

¹⁰Självarkivering och beslutsstöd för forskare vid publicering. Ett openaccess.se-projekt. http://www.kb.se/dokument/Om/projekt/open_access/sjalvarkivering_slutrapport.pdf

1.4 Begrepp och definitioner

1.4.1 Om SHERPA/RoMEO

I databasen SHERPA/RoMEO finns samlade uppgifter om tidskriftsförlagens policyer och villkor för att göra vetenskapliga artiklar tillgängliga. För att beskriva vilken version av en artikel som kan göras fritt tillgänglig används följande begrepp i SHERPA/RoMEO:

- Postprint definieras som en artikel som antagits för publicering och genomgått sakkunnigbedömning (peer-review). En postprint innehåller även eventuella ändringar efter granskningen.
- Preprint definieras som en artikel som ännu inte antagits för publicering eller genomgått kvalitetsgranskning.

Det finns två olika begrepp för postprint, nämligen förlagets publicerade pdf-fil och författarens slutliga godkända manuskript. Förlagets pdf är den pdf-fil som publiceras i tidskriften. Författarens sista version är vanligtvis innehållsligt identisk, men oformaterad och innehåller inte tidskriftens paginering eller logotyp. De flesta större förlag tillåter idag endast parallellpublicering av just författarversionen och inte förlagets pdf.

I SHERPA/RoMEO används en färgkodning som klassning för att dela in förlagen efter olika villkor och policyer att göra artiklar fritt tillgängliga:

Grön = tillåter parallellpublicering av postprint och publicering av preprint.

Blå = tillåter endast parallellpublicering av postprint.

Gul = tillåter endast publicering av preprint.

Vit = tillåter vanligtvis varken parallellpublicering av postprint eller publicering av preprint.

SHERPA/RoMEO innehåller uppgifter om 500 tidskriftsförlag (2009-03-31). Enligt statistik från databasen tillåter 51 % av förlagen publicering av postprints.¹¹ På tidskriftsnivå blir siffrorna något högre. Enligt Eprints.org tillåter 62 procent av tidskrifterna parallellpublicering av postprints. Anledningen till att siffrorna för förlag och tidskrifter skiljer sig åt är att flera av de förlag som tillåter parallellpublicering av postprints är väldigt stora och ger ut en avsevärd mängd tidskrifter. En beskrivning av logiken bakom den färgkodning som används i SHERPA/RoMEO finns i *RoMEO studies 8: self-archiving. The logic behind the colour-coding used in the Copyright Knowledge Bank.*¹²

1.4.2 Begreppet parallellpublicering

Vi har genomgående använt begreppet parallellpublicering i rapporten och även i kommunikation med forskarna. Med parallellpublicering menas här en publikation som först har publicerats i en vetenskaplig tidskrift och sedan dessutom görs fritt tillgänglig i ett öppet digitalt

¹¹ <http://www.sherpa.ac.uk/romeo.php?stats=yes>

¹² Jenkins, Celia et al. 2007. RoMEO studies 8:self-archiving. The logic behind the colour-coding used in the Copyright Knowledge Bank. Program: electronic library and information systems, Vol. 41 (2), 124-133.

arkiv. Ett annat begrepp som ibland förekommer är "egenarkivering" eller "självarkivering" som är den direkta översättningen från engelskans begrepp "self-archiving". Self-archiving är det dominerande begreppet inom open access-rörelsen och i den internationella litteraturen. Anledningen till att vi i projektet har valt att inte använda begreppen egen- eller självarkivering är att vi menar att ordet "arkivering" mer associeras till publikationer som enbart samlas och lagras och inte i första hand görs fritt tillgängliga.

1.5 Metod

Varje deltagande lärosäte har haft som mål att engagera 10 forskare som testpersoner för att parallellpublicera tidskriftsartiklar eller konferensartiklar i det egna lärosätets öppna arkiv. Tillsammans har vi strävat efter en ämnesbredd med deltagande forskare inom såväl medicin, naturvetenskap, teknik, samhällsvetenskap som humaniora. Parallellpublicerade publikationer ska ha genomgått peer-review eller annan sakkunnigbedömning av externa granskare och bör vara publicerade från 2004 eller senare.

Kontakt med forskare har skett på olika sätt antingen genom informationsträffar för exempelvis en forskargrupp eller så har forskare kontaktats individuellt via e-post eller telefon. Beskrivningar av kontakter med forskare och särskilda förutsättningar vid de enskilda lärosätena finns i de lokala delrapporterna (Bilaga 1).

Inom projektet utformade vi informationsmaterial i form av powerpoint-presentationer och worddokument som sedan har anpassats och använts efter lokala behov vid de enskilda lärosätena.¹³ Det har även funnits information på lokala webbsidor som de deltagande forskarna har kunnat använda som stöd vid parallellpublicering och projektdeltagarna har erbjudit personligt stöd och hjälp under hela processen. I enskilda fall vid behov har forskare även fått hjälp och stöd att genomföra delar av uppladdningsprocessen i det lokala publiceringssystemet.

Deltagande forskare ombads göra följande:

1. Välja ut minst 5 av sina artiklar för parallellpublicering genom att exempelvis söka fram sina publikationer i det lokala öppna arkivet.
2. Kontrollera förlagens villkor för parallellpublicering genom att i första hand söka på tidskriftens titel eller förlag i SHERPA/RoMEO och i andra hand gå direkt till tidskriftens hemsida.
3. Ta fram rätt version av artikeln för parallellpublicering. För en författarversion av en artikel ombads forskaren att använda ett försättsblad där uppgifter om artikeln fylls i enligt en mall (Bilaga 2). Det anpassade försättsbladet görs om till en pdf och läggs som titelsida till artikeln.
4. Ladda upp artikeln i pdf-format i det lokala öppna arkivet. Om publikationen inte tidigare fanns registrerad i det öppna arkivet, registreras artikeln på nytt.

---

¹³ Delar av informationsmaterialet finns tillgängligt för nedladdning från Open Access Information <http://www.searchguide.se/oa/>

Efter genomförd parallellpublicering har vi följt upp forskarnas erfarenheter och synpunkter i form av muntliga intervjuer. Som stöd vid intervjuerna har vi använt samma uppsättning intervjufrågor för att underlätta jämförelser i resultatredovisningen (Bilaga 3). Via intervjuerna ville vi bland annat ta reda på hur forskaren upplevt parallellpubliceringen, vad som fungerade bra och vad som fungerade mindre bra men också fånga upp synpunkter på arbetsflödet eller förslag för att underlätta parallellpublicering.

2. Resultat

2.1 Deltagande forskare

Sammanlagt har 40 forskare från de olika lärosätena deltagit i studien. Resultatet blev 12 medverkande forskare från Göteborgs universitet, 7 forskare från Lunds universitet, 6 forskare vardera från Blekinge tekniska högskola, Uppsala universitet och Stockholms universitet, 2 forskare från Högskolan i Skövde och 1 forskare från Chalmers.¹⁴

De deltagande forskarna representerar tillsammans en stor variation i ämnesbredd. En majoritet av forskarna representerar samhällsvetenskap (16 forskare). Övriga grupper var naturvetare (7 forskare) tekniker (7 forskare) och humanister (6 forskare). Den lägsta siffran för ämnesrepresentation blev 4 forskare från medicinska fakulteter (Bilaga 4). Fördelning mellan forskarnas titlar och anställning blev 14 professorer, 7 docenter och 12 lektorer. Återstående 7 forskare representerar gruppen övriga forskare, forskarassistenter och doktorander.

Det visade sig tidigt under projektets gång att det krävdes omfattande arbetsinsatser och upprepade kontakter för att engagera forskare att medverka i studien. Sammanlagt har närmare 200 forskare kontaktats på olika sätt och informerats om projektet, genom informationsträffar, telefonsamtal och e-post. Flera forskare visade stort intresse vid informationsträffar men när det gällde att fullfölja deltagandet och publiceringsprocessen avböjde många forskare i slutskedet. Närmare information om lokala förutsättningar och insatser för att engagera forskare finns beskrivet i de lokala rapporterna (Bilaga1).

2.2 Parallellpublicerade publikationer

De 40 medverkande forskarna har sammanlagt parallellpublicerat 140 publikationer i de lokala lärosätenas öppna arkiv. Av dessa var 108 tidskriftsartiklar, 28 konferensbidrag och 4 bokkapitel.

2.2.1 Parallellpublicerade tidskriftsartiklar

I tabell 1 visas förlag och tidskrifter där parallellpublicering har kunnat genomföras i vår undersökning. Sammanlagt 39 förlag och 90 tidskrifter är representerade bland de

---

¹⁴ Den Chalmersforskare som intervjuades parallellpublicerade inte några forskningsresultat. En annan forskare, som nu är anställd vid Göteborgs universitet, parallellpublicerade sina tidigare forskningsresultat från Chalmers och dessa har medtagits i resultatredovisningen. Han deltog i projektet med såväl intervju som parallellpublicering och var så intresserad av parallellpublicering att han ville ha allt komplett vid båda lärosätena.

parallellpublicerade artiklarna i studien. I vårt resultat är fördelningen 20 gröna förlag, 4 blå förlag, 5 gula förlag och 1 vitt förlag. Totalt 30 förlag fanns att söka i SHERPA/RoMEO medan 9 förlag saknades i databasen.

Tabell 1. Antal parallellpublicerade tidskriftsartiklar fördelade på förlag och tidskrifter enligt den färgkodning som används i SHERPA/RoMEO samt förlag som saknas i SHERPA/RoMEO.

	Antal förlag	Antal tidskrifter	Förlagets version	Författar-version	Antal parallellpublicerade artiklar
Gröna förlag	20	53	10	54	64
Blå förlag	4	4	3	3	6
Gula förlag	5	23	2	25	27
Vita förlag	1	1	1	-	1
Förlag saknas i SHERPA/RoMEO	9	9	1	9	10
Totalt	39	90	17	91	108

Av de 108 parallellpublicerade artiklarna har samtliga publicerats som postprint, vilket är artiklar som har genomgått sakkunnigbedömning. Av dessa har 91 artiklar publicerats med författarversionen och 17 artiklar med förlagets version.

De två förlag i kategorin gröna förlag där flest tidskriftsartiklar publicerades var Elsevier med 22 artiklar (fördelade på 20 tidskriftstitlar) och Springer med 21 artiklar (fördelade på 12 tidskriftstitlar). Samtliga tidskriftstitlar och förlag finns listade i bilaga 5. Det gula förlaget med flest parallellpublicerade artiklar i studien är Taylor & Francis med 16 artiklar fördelade på 13 tidskriftstitlar.

Av de 9 förlag som saknades i SHERPA/RoMEO har 10 artiklar parallellpublicerats efter det att forskarna själva sökt tillstånd för publicering via tidskriftens egen webbplats eller skrivit och frågat förlagen om tillstånd. Detta beviljades under förutsättning att författarversionen användes.

2.2.2 Övrig parallellpublicering

Förutom tidskriftsartiklar parallellpublicerades även 28 konferensbidrag och 4 bokkapitel. Merparten är konferensbidrag inom ämnet teknik. De förlag som dominerar är förlagsutgivna konferenser av IEEE och Springer. De fyra bokkapitlen är parallellpublicerade av humanister vid Stockholms universitet.

2.3 Publikationer som inte kunde parallellpubliceras

Antalet artiklar som forskarna har uppgett att de av olika skäl inte har kunnat parallellpublicera var 48 stycken. Antalet är förmodligen större eftersom vi inte vet hur många artiklar som forskare har sökt efter utan att det kommit med i intervjuresultaten. Det borde vara fler eftersom vissa forskare har parallellpublicerat fler än 5 artiklar och samtliga medverkande forskare (40) uppmanades att försöka parallellpublicera 5 artiklar vardera, dvs. sammanlagt minst 200 artiklar. De skäl som har angetts till varför man inte har kunnat parallellpublicera är att förlagen inte tillåter det, att förlaget har embargo, problem med författarversionen samt oklar och bristande information.

Det finns förlag som *förbjuder* parallellpublicering i öppna arkiv. John Wiley är exempel på ett förlag som tillåter parallellpublicering men "*Not allowed on institutional repository*". Förbudet drabbade forskare som hade artiklar de ville parallellpublicera i följande tidskrifter:

Biometrical journal, Business strategy and the environment, Journal of research in science teaching, microwave and optical technology letters, Proteins: structure, function, and bioinformatics och Statistics in medicine

Ett annat stort hinder är förlagens bestämmelser om *embargo*. Taylor & Francis har embargo på 12 månader för STM-tidskrifter¹⁵ och 18 månader för SSH-tidskrifter¹⁶ och Blackwell har embargon på 6-12 månader. Embargokravet har drabbat ett tjugotal av projektets parallellpubliceringar.

Förlagens krav på *författarversionen* är ett annat hinder. Författare, som inte är "corresponding author", har inte alltid tillgång till den senaste författarversionen. Ett annat problem är att författarna ibland haft problem att säkerställa vilken version som är den senast inskickade.

Ett hinder som orsakade irritation och tveksamheter från forskarna var *oklar och bristande information* om regler för parallellpublicering. Oklarheter och brister finns både från förlagens sida och från enskilda tidskrifters.

2.4 SHERPA/ROMEO

Av de 40 deltagande forskarna uppgav 19 att de har haft mycket hjälp och 17 forskare att de har haft delvis hjälp av SHERPA/ROMEO för att ta reda på förlagens villkor för parallellpublicering. Endast 4 forskare tyckte att de haft ingen eller nästan ingen hjälp av tjänsten.

---

¹⁵ STM står för Science, Technology and Medicine

¹⁶ SSH står för Social Sciences and Humanities

2.4.1 Fördelar med SHERPA/RoMEO

Den viktigaste fördelen med SHERPA/RoMEO som genomgående nämns är att det finns en samlad söktjänst där allt kan sökas så att man slipper söka på enskilda förlags olika webbsidor. Så här uttrycker sig en forskare:

Ska jag parallellpublicera måste det finnas en tjänst som SHERPA/RoMEO. Det är för svårt att hitta informationen på förlagets hemsida.

Flera har kommenterat att det var lätt att söka i tjänsten, lätt att hitta information och att SHERPA/RoMEO "innehåller klar och tydlig information om förlagens och enstaka tidskrifters policy". Det finns möjlighet till snabbare översikt genom färgkodningen: "Färgkodningen är bra för en snabb överblick, när man väl lärt sig den".

2.4.2 Förslag till förbättringar

I kommentarerna påpekar flera forskare att det är bra med en tjänst som SHERPA/RoMEO men att det också finns problem och att de saknade funktioner som skulle förbättra tjänsten. Bland annat kan informationen ibland vara svårtydd med mycket förkortningar och speciell terminologi. En forskare påpekar "Vad är repository?" Betydelsen av akronymer som STM och SSH är inte heller självklara.

Problemet var bara i början, att förstå och tolka ord och begrepp t.ex. "restrictions" som ibland var lätta att förstå men ibland svårare. När det står att det på försättsbladet ska finnas en länk till hemsida, vilken sida ska man då länka till, via Science direct eller Ingenta etc.

Det många forskare saknar i SHERPA/RoMEO är tidskrifter som de publicerar i, framför allt är det de svenska tidskrifterna. 11 forskare har i kommentarer påpekat att de inte kunde hitta en eller flera tidskrifter som de sökt efter.

Dock var bara två av de fyra tidskrifterna som jag letade efter med i SHERPA/RoMEO. Jag skickade tilläggsförslag på de andra två och en av dem lade de till. Allteftersom de lägger till fler förlag och tidskrifter kommer den att bli mer och mer användbar.

Att databasen inte innehåller uppgifter om konferenser anser flera är negativt.

Några forskare har också haft problem med själva sökningen av vissa tidskrifter, att det var svårt att förstå vilka sökord som skulle användas. Det gäller tidskrifter där förkortningarna är vanligt använda, exempelvis PNAS, Proceedings of the National Academy of Sciences, och SIAM, Society of Industrial and Applied Mathematics. Söker man på tidskrifternas förkortningar får man inga träffar i SHERPA/RoMEO.

Några forskare har kommenterat att det vore önskvärt att få direkt information för enskilda tidskrifter istället för enbart information på förlagsnivå:

Kan man lita på informationen? Man måste ändå gå till tidskriftens sida för att kontrollera. Man skulle förstås helst vilja ha information på tidskriftsnivå. Men ändå bra att det finns en sådan här tjänst.

Det vore bättre om de kunde gå ner djupare på tidskriftsnivå och visa vad som gäller för just den tidskriften, och inte generellt för förlaget.

2.4.3 Övriga hjälpmedel

Det framgår att en stor del av forskarna (18 st.) även har utnyttjat förlagens egna hemsidor för att finna policyer för parallellpublicering. Man har gjort detta av främst två orsaker, antingen för att förlagen saknas i SHERPA/RoMEO eller för att få större klarhet i de villkor för publicering som finns beskrivna i SHERPA/RoMEO.

Den handledning till SHERPA/RoMEO som vi producerade inom projektet svarade 11 forskare att de hade mycket eller delvis hjälp av, framför allt för att få hjälp med tolkning av de begrepp som används i SHERPA/RoMEO. 24 forskare tyckte däremot att de inte hade någon hjälp av handledningen, vanligen eftersom de redan hade fått information vid informationsmöten.

2.5 Tidsåtgång för parallellpublicering

I tidsåtgången för parallellpubliceringen räknar vi in hela arbetsflödet med att kontrollera förlagens villkor, leta fram författarversion och eventuell bearbetning av den, framställande av försättsblad samt själva registreringen och uppladdningen i det lokala systemet.

Hur lång tid parallellpubliceringen tog varierade stort bland forskarna. Ca hälften av forskarna uppskattade att det tog upp till 20 minuter per artikel, medan det för den andra halvan tog från 30 minuter och upp till 5 timmar. En forskare menade att det kunde variera väldigt från artikel till artikel, främst beroende på hur lätt det var att hitta författarversionen. Tidsåtgången, menade forskaren, kunde vara allt mellan fem minuter och fem timmar. Här är några kommentarer från forskarna:

Det tog ca 10-15 minuter. Berodde på om man hade filen lätt tillgänglig, annars kunde det ta längre tid. Försättsblad tog tid också.

Första artikeln tog lång tid, kanske 2-3 timmar, sedan ca 30 minuter. Men eftersom det går lång tid mellan tillfällena så glömmar man bort handgreppen.

I genomsnitt 1 timme men det varierade beroende på hur artikeln såg ut, t.ex. om tabellerna är separata. Jag har visserligen god ordning på filerna men det är ändå inte alltid helt klart vilken som är "rätt" version att parallellpublicera. Dessutom ingår en viss starttid och inläring.

Flera forskare kommenterade att den första artikeln tog längre tid eftersom det då tog tid att sätta sig in i hur parallellpublicering går till, hur SHERPA/RoMEO fungerar etc.

Det tog ganska lång tid, sammanlagt säkert nästan en hel arbetsdag. Mest för att det krävdes tid att sätta sig in i allt. Skulle man få upp rutinen och göra det igen skulle det kanske ta max en kvart per artikel.

Nio av forskarna menade att arbetet med filen tog längst tid. Dels tog det tid att hitta rätt fil, dels tog det tid att formatera om och sätta samman figurer, tabeller och text till en fil. Några deltagare arbetade med andra ordbehandlingsformat än word, som försättsbladet till författarversionen var producerat i. Två av dessa forskare lade två respektive fyra timmar på att

skapa försättsblad i BibTeX respektive LaTeX. Andra moment som tog tid vara att leta fram förlagets villkor, registrera artikeln i det lokala systemet samt att fylla i uppgifterna på försättsbladet.

2.6 Forskares attityder till parallellpublicering

2.6.1 Tidigare erfarenhet av parallellpublicering

Endast ett fåtal av forskarna hade tidigare parallellpublicerat i ett öppet arkiv. Däremot har flera lagt ut förlagskopior av sina artiklar eller konferensbidrag på sin egen eller forskargruppens hemsida. Några forskare är medvetna om att de inte får lägga ut publikationerna på sin hemsida men gör det ändå.

2.6.2 Inställning till parallellpublicering

Inställningen till parallellpublicering är positiv hos de flesta av forskarna. Av de 40 medverkande forskarna kan 37 av dem tänka sig att parallellpublicera igen.

Den vanligaste anledningen till varför de skulle kunna tänka sig att parallellpublicera igen är den ökade spridningen:

Man gör materialet tillgängligt för alla. Eventuellt leder det till fler citeringar, men huvudsaken är att andra får tag i publikationerna.

Det ger ökad synlighet, och det blir viktigare och viktigare att synas i mängden. Det är också viktigt att de som inte har tillgång till tidskrifterna ändå kan få tag i artiklarna. Det är också bra att man kan öka synligheten snabbare. Man kan ju ofta tidigt i processen lägga ut en författarversion. Det går snabbt att parallellpublicera och på sikt får man nog tillbaka den tid man har lagt ner genom att artiklarna kan användas mer och fler kan hitta till artiklarna.

Med tanke på att det tar ca 40-60 timmar att skriva en artikel så är en timme för parallellpublicering ingenting! Bra att göra artikeln tillgänglig för många fler. Jag kommer att fortsätta att parallellpublicera och det kommer att bli roligt att hänvisa till artiklarna.

En forskare säger: "Större genomslagskraft – för enstaka forskare, forskning och institutioner!"

En annan fördel som nämns är att samla sina publikationer på ett ställe. Det underlättar när man ska hänvisa andra till sina publikationer och dessutom hittar man de själv lätt den vägen.

Av de 37 forskarna som skulle kunna tänka sig att parallellpublicera igen var 11 av forskarna något tveksamma och tyckte att det fanns problem med hur parallellpubliceringen går till.

Något som påverkar parallellpubliceringen är hur mycket tid man måste lägga ner på det och hur lätt det är. En forskare menar att "insatsen ska kännas meningsfull i förhållande till tiden det tar". Rutinerna måste bli smidigare och med hjälp och bättre verktyg skulle man parallellpublicera i större utsträckning.

Ett problem med parallellpublicering som flera av forskarna nämner är användandet av författarversion. Flera av forskarna tar upp svårigheten med att parallellpublicera i efterhand, då

man som författare ofta inte har kvar den sista versionen eller är osäker på vilken som är den sista versionen. Flera påpekade dock att om man vet om i förväg att man ska parallellpublicera kan man se till att spara den sista författarversionen av artikeln. Att föredra skulle dock vara att använda förlagsversionen.

Ett par av forskarna tar också upp att de inte vill sprida författarversioner av sina artiklar då de på detta sätt kan sprida felaktiga formuleringar och att citeringen blir svår då sidhänvisningarna inte är desamma i förlagsversionen som i författarversionen. En forskare påpekade att det borde vara i förlagets intresse att det är förlagsversionen som sprids. De får bättre reklam och vet att det bara är en version av artikeln som sprids.

Ett par forskare kan inte se någon direkt nytta med parallellpublicering, men ser heller inga nackdelar. Om det skulle gå snabbt att parallellpublicera skulle de kunna tänka sig att göra det.

De tre som ställde sig negativa till att parallellpublicera igen menade att det var för krångligt. Det tar för lång tid och embargon försvårar.

2.6.3 Underlätta parallellpublicering

De två huvudsakliga önskemålen från forskarna när det gäller vad som skulle underlätta parallellpubliceringen var automatgenerering av försättsblad samt automatisk uppslagning mot SHERPA/RoMEO.

Det bästa vore förstås att man precis när man laddar upp automatiskt skulle få information om vad som gäller för just den här artikeln, vad som är tillåtet. Att slippa kontrollera och försöka tolka alla upphovsrättsregler och villkor.

De efterfrågar att informationen från SHERPA/RoMEO ska finnas i systemet för att spara in på den tid det tar att söka fram informationen för varje artikel. En forskare menade att det är svårt att få en överblick över villkoren då det finns små skillnader mellan alla förlag. Önskvärt var att man automatiskt får information om vad som gäller för just den här artikeln när man registrerar den i det lokala systemet. Om inte det är möjligt så önskas i alla fall länkar och mer lättillgänglig information från SHERPA/RoMEO i systemet. Forskarna vill själva slippa leta upp och tolka villkoren.

Flera forskare påpekade att det tog tid att fylla i försättsbladen och se till att den informationen var korrekt. Även här önskas mer automatisering:

Automatisering av skapande av försättsblad. Datan finns redan tillgänglig. Ett försättsblad kan därför skapas med automatik i pdf-format och även automatiskt läggas som förstasida i den bifogade författarversionsfilen.

Det har kommit flera önskemål om att biblioteket ska vara mer involverat och tillhandahålla parallellpublicering som en service till sina forskare. En forskare menar att det borde räcka att skicka in filen. Kontroll av villkor och skapande av försättsblad sköter sedan biblioteket. En annan forskare, som också föreslår att biblioteket ska sköta en stor del i parallellpubliceringsprocessen, påpekar att det skulle underlätta om biblioteket för förhandlingar med förlaget om parallellpublicering i de svårare fallen där villkoren inte går att hitta i SHERPA/RoMEO. För att

detta ska gå skulle det behövas juridisk kompetens till biblioteket men forskaren menar att om parallellpublicering är något man vill satsa på så kanske det är nödvändigt.

En forskare menar att stöd från biblioteket är viktigt men att också en påminnelse om parallellpublicering vore bra. En forskare önskade "en bibliotekarie vid min sida!".

Det finns också önskemål om förbättringar i de lokala systemen för att underlätta parallellpubliceringen. Bland önskemålen finns att det ska vara möjligt med fler förifyllda fält i registreringsformuläret samt ökade möjligheter att hämta in information från andra databaser. Andra förslag var färre fält i registreringsformulären men också att det saknas fält, såsom ett fält för forskningsfinansiär. Det efterfrågas också en steg-för-steg hjälp som ska finnas tillgänglig i systemet. Den ska vara lätt att förstå och inte för lång så att det går smidigt att parallellpublicera nästa gång. Tillgång till någon att fråga, teknisk support och tillgång till den fullständiga Acrobat-versionen så att man lätt kan göra pdf:er var andra synpunkter.

Återigen dyker frågan om förlagsversion och författarversion upp. Det är tidsödande att leta fram en författarversion som stämmer och möjligheten att använda förlagsversionen skulle därför göra parallellpubliceringen smidigare.

Tidsbrist är en återkommande faktor och för att komma över det hindret önskar man en lättnad på det forskaren ska göra. Överhuvudtaget önskas en mer automatiserad process för parallellpublicering samt ökad hjälp från biblioteket. "Ju mer som kan göras helautomatiskt, desto troligare att få in fulltexter", kommenterade en forskare.

3. Diskussion

Projektet har resulterat i värdefull kunskap och ökad insikt om parallellpubliceringens olika delar som kan användas för att formulera och sprida ökade insatser för att utveckla parallellpublicering i våra öppna arkiv. Vi uppnådde visserligen inte projektmålet med totalt 70 deltagande forskare men vi kan ändå konstatera att vi genom de medverkande forskarna har fått värdefulla synpunkter och att projektet även inneburit ökad parallellpublicering. Det visade sig vara möjligt att parallellpublicera drygt 70 % av publikationerna som de medverkande forskarna har försökt att parallellpublicera i detta projekt.

Överlag är forskarna i vår undersökning positiva till idén med parallellpublicering. De framhåller fördelarna med den ökade spridningen och tanken att alla ska få tillgång till artiklarna. Trots att forskarna i vår undersökning, med något undantag, inte hade tidigare erfarenhet av parallellpublicering och att det ibland krävdes omfattande arbetsinsatser kan man även tänka sig att parallellpublicera i framtiden. Vi kan konstatera att SHERPA/RoMEO i allmänhet har fungerat som stöd för forskarna men att det också har framkommit flera förslag för att förbättra tjänsten med information på tidskriftsnivå och att lägga till fler förlag.

3.1 Automatisering och förenkling

Liksom tidigare studier av parallellpublicering visar också vår undersökning att tidsåtgången för publicering är ett återkommande problem. Vad vi främst kan göra för att minska tiden det tar att parallellpublicera är förstås att utveckla de lokala publiceringssystemen med ökad automatisering. Det gäller i synnerhet kontrollen av villkor mot SHERPA/RoMEO som vanligen upplevs som tidskrävande och svårtolkade. Möjligheten att strukturera och komplettera data från SHERPA/RoMEO för att skapa en webbtillgänglig tjänst som kan implementeras i öppna arkiv pågår för närvarande inom ett annat projekt finansierat av Kungl. biblioteket. Projektet har titeln *OA-publicerade domänmodeller avseende vetenskaplig publicering och gruppstruktur : delprojekt II Domänmodellering av rättigheter och bivillkor vid parallellpublicering av vetenskapliga artiklar*.¹⁷ I detta delprojekt ska man samla in, strukturera och komplettera information som avser rättigheter och villkor för parallellpublicering av vetenskapliga artiklar. Våra projekterfarenheter pekar på att ett system av den här typen, som kan införlivas med de lokala systemen, är efterfrågade och nödvändiga om parallellpublicering ska kunna bli ett livskraftigt alternativ.

Eftersom förlagen ställer olika villkor för vilken version av artikeln som kan parallellpubliceras är det dessutom viktigt att systemen är anpassade för att hantera detta. Vid parallellpublicering av författarversionen av en artikel är detta särskilt viktigt. Det är i forskarens eget intresse att det finns ett försättsblad som tydligt anger originalpubliceringens citering och det är dessutom i de flesta fall också ett krav från förlagen. Det är därför av högsta prioritet att i de lokala systemen implementera automatiskt genererade försättsblad som hämtar uppgifter från den bibliografiska beskrivningen av publikationen.

3.2 Bibliotekens roll

Hur omfattande bibliotekens roll ska vara i framtiden när det gäller parallellpublicering är vidare viktigt att diskutera särskilt i förhållande till bibliotekens nuvarande resurser. Det har kommit flera önskemål från forskare om att biblioteket ska vara mer involverat och tillhandahålla parallellpublicering som en service till sina forskare. Flera forskare påpekar att det skulle underlätta om biblioteket för förhandlingar med förlagen om parallellpublicering, särskilt i de svårare fallen där villkoren inte går att hitta i SHERPA/RoMEO. För att detta ska fungera skulle det behövas juridisk kompetens till biblioteket. Det finns även forskare som menar att det borde räcka att skicka in filen med artikeln till biblioteket och att resten sedan sköts av biblioteket. Man kan konstatera att denna rollfördelning för parallellpublicering skulle medföra omfattande behov av extra resurser till biblioteken.

Genomgående är våra erfarenheter att det krävs ökade informationsinsatser. Det var vanligt att parallellpublicering ifrågasattes eller missförstods av forskare. En vanlig missuppfattning var att parallellpublicering uppfattades som ett alternativ till publicering i tidskrifter istället för ett

---

¹⁷ <http://www.kb.se/OpenAccess/projekt/#OA-publicerade>

komplement och att parallellpubliceringen skulle utesluta peer-review. Den gamla strukturen med dess meriteringssystem är fortfarande det dominerande. Därför gäller det att förutom att informera forskarna om hur man går tillväga för att parallellpublicera med tydliga instruktioner även att upplysa om möjligheten och fördelarna med att parallellpublicera. Ökade pedagogiska insatser är en förutsättning för ökad parallellpublicering och viktigt för biblioteken att prioritera. Dessutom har svårigheten att engagera forskare i projektet varit en viktig erfarenhet i projektet. Det är viktigt att biblioteken är medvetna om svårigheten att skapa system för användarna när vi saknar lämpliga forum för diskussion och kontakter med forskarna. Även om vi utvecklar helautomatiserade system måste det finnas informerade och medvetna forskare.

3.3 Open Access-policy

För att uppnå bestående förändring för att öka tillgänglighet och synlighet av forskningspublikationer vid svenska lärosäten krävs det att forskningsfinansiärer och universitet utformar tydliga krav och riktlinjer för parallellpublicering. Sådana krav från finansiärer och universitetsledning skulle innebära:

- Stöd för den enskilde forskaren som vet vilka krav som ställs för att sprida finansierade forskningsresultat.
- Stöd för biblioteken som lättare kan göra avvägningar och satsningar för beslut angående utveckling av lokala publiceringssystem och pedagogiska insatser.

3.4 Rekommendationer

Med bakgrund av de synpunkter som forskarna har framfört i vår studie formulerar vi följande rekommendationer för att underlätta för forskare att parallellpublicera:

- Automatisk generering av försättsblad i de lokala systemen.
- Automatisk uppslagstjänst mot SHERPA/RoMEO införlivad i de lokala systemen.
- Förenklad registrering i de lokala systemen.
- Ökade insatser från biblioteket, båda vad gäller informationsinsatser och stöd till forskare som parallellpublicerar.
- Tydliga krav och riktlinjer för parallellpublicering från forskningsfinansiärer och lärosäten.
- Samordning av kontakter gentemot SHERPA/RoMEO tillsammans med danska, eller andra nordiska, intressenter för att förbättra uppslagsdatan.

4. Litteraturlista

Carr, L. and Harnad, S. (2005) Keystroke Economy: A Study of the Time and Effort Involved in Self-Archiving. <http://eprints.ecs.soton.ac.uk/10688/>

Harnad, Steven (2006) Publish or Perish – Self Archive to Flourish: The Green Route to Open Access. ERCIM News 64.
http://www.ercim.org/publication/Ercim_News/enw64/harnad.html

Jenkins, Celia et al. (2007) RoMEO studies 8:self-archiving. The logic behind the colour-coding used in the Copyright Knowledge Bank. Program: electronic library and information systems, Vol. 41 (2), 124-133.

Kartläggning av högskolans elektroniska publicering och rekommendationer för nationell samverkan. Återrapportering till SUHF:s Forum för bibliotekschefer. 2008 Tillgänglig från SUHF:s webbplats, Dokument, E-publicering jan-08:
http://www.suhf.se/web/Arbetsgrupper_inom_Forum_for_bibliotekschefer.aspx

Meyer Lundén, Karin (2008) Forskare och parallellpublicering. Forskares syn på, kunskap om och användning av den gröna vägen till open access. Institutionen för ABM, Uppsatser inom biblioteks- och informationsvetenskap, nr 414.
<http://www.abm.uu.se/publikationer/2/2008/414.pdf>

Open Access Information websida: <http://www.searchguide.se/oa/>

Programmet OpenAccess.se: <http://www.kb.se/OpenAccess/>

Research Papers in Economics, RePEc, <http://repec.org/>

Scandinavian Working Papers in Economics, S-WoPEc, <http://swopec.hhs.se/>

Sherpa/RoMEO Publisher copyright policies & self-archiving:
<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>

Självarkivering och beslutsstöd för forskare vid publicering. Ett openaccess.se-projekt.
http://www.kb.se/dokument/Om/projekt/open_access/sjalvarkivering_slutrapport.pdf

Swan, Alma and Brown, Sheridan (2005) Open access self-archiving: an author study.
<http://cogprints.org/4385/>

The effect of open access and downloads ('hits') on citation impact: a bibliography of studies:: <http://opcit.eprints.org/oacitation-biblio.html#most-recent>

5. Bilagor

5.1 Bilaga 1 Lokala rapporter från deltagande lärosäten

5.1.1 Blekinge tekniska högskola

Peter Linde, Blekinge tekniska högskolas bibliotek

Förutsättningar

Sedan 1998 använder Blekinge tekniska högskola (BTH) en lokal publiceringsdatabas byggd på Lotus Domino. Idag finns merparten av de publikationer som är producerade av BTH-medarbetare som bibliografiska referenser i databasen. Den innehåller även fulltexter, ca 25% av ca 3000 poster.

BTH har en open access-policy, ett rektorsbeslut som rekommenderar parallellpublicering och publicering i open access-tidskrifter.

Kontakt med forskare

Via den lokala databasen har jag sökt fram de forskare som har producerat mest tidskrifts- och konferensartiklar åren 2004-2008, plockat ut de artiklar som de varit första författare på och som inte hade någon fulltext bifogad.

Denna procedur resulterade i en lista på 20 forskare som samtliga kontaktades via mail med en förfrågan om de kunde tänka sig att delta i parallellpubliceringsprojektet och publicera 5 artiklar i BTHs databas. De bibliografiska posterna fanns alltså redan. Efter ytterligare ett mail och telefonsamtal till var och en slutade det med att 11 forskare var villiga att ställa upp. Orsakerna till att man tackade nej var flera men de flesta ansåg sig inte ha tid.

Medverkande forskare

Under hösten fick samtliga 11 forskare ett personligt besök av mig och en genomgång av projektet och vad som förväntades av dem samt det informationsmaterial som skulle användas.

Efter några månader och flera påstötningar var det 6 forskare som levererade. Flera avstod när de insåg vilken tid projektdeltagandet skulle ta. Av de 6 som deltog var 1 från ämnesområdet medicin, 1 från naturvetenskap och 4 från teknik/datavetenskap.

Reflektioner och kommentarer

Trots att vi är en liten högskola och jag känner mer eller mindre väl de forskare som producerar artiklar så är kunskapsnivån om parallellpublicering låg. Om man känner till det är det absolut inget man prioriterar i gemen. Kanske beror detta på att det är mest konferensartiklar som skrivs på BTH och att dessa vanligtvis inte läses eller citeras av en läsekrets som går utanför konferensen. Generellt är man dock välvilligt inställd till att sprida det man skriver till en större krets men det får inte ta för mycket tid och energi från forskande.

Att BTH har en open access-policy har dock ingen större betydelse i praktiken för forskarnas beteende när det gäller parallellpublicering. Många av forskarna har egna hemsidor där de publicerar förlagsversioner av sina artiklar och med det menar att det inte finns anledning att lägga ut författarversioner i publiceringsdatabasen.

Projektet har sammanfallit med en satsning i biblioteket för ökat forskarstöd samtidigt som vi försöker att via projekterfarenheterna uppgradera och förbättra publiceringsdatabasens stöd för inläggning av referenser och fulltexter. På så vis har projektet givit oss värdefulla inblickar i processer och tankegångar som styr forskarnas syn på publicering och deras syn på biblioteksservice. Vill man satsa på parallellpublicering är frågan om man inte på en så liten högskola som BTH helt enkelt får sköta det från biblioteket. När allt kommer omkring är ju det en form av forskarservice och faktiskt en viktig bit i marknadsföringen av högskolan. För bibliotekets del borde det välkomnas som en ny och viktig arbetsuppgift i en tid när biblioteket mer eller mindre desperat försöker hitta en ny identitet och ny inriktning.

5.1.2 Chalmers tekniska högskola

Maria Kinger och Lars Kullman, Biblioteket

Förutsättningar

Vid Chalmers tekniska högskola används det egenutvecklade systemet Chalmers Publication Library, CPL, för e-publicering. CPL erbjuder möjlighet att registrera i princip alla typer av publikationer som skrivs av forskare och studenter på Chalmers. Enligt rektorsbeslut skall alla forskningspublikationer från och med 2004 och framåt registreras i CPL. Obligatoriet innefattar dock inte examensarbeten, preprints, konferensposters eller publikationer där forskaren endast haft rollen som redaktör.

Från och med 2006 hämtas data till Chalmers officiella publikationsstatistik ifrån CPL. Systemet fungerar primärt som bibliografisk databas över chalmerspublikationer, men fungerar även som ett öppet arkiv där fulltexter kan laddas upp och lagras. Tidigare har det främst varit primärpublikationer, såsom avhandlingar och examensarbeten, som har publicerats i fulltext, medan parallellpublicering av förlagsutgivet material varit i stort sett obefintlig. I och med arbetet med parallellpubliceringsprojektet prioriterades även en uppladdningsfunktion för fulltexter i CPL. En funktion som också kom på plats under projekttidens gång. Chalmers tekniska högskola har idag ingen open access-policy, men frågan är under arbete.

Kontakt med forskare

Inom projektet beslutades att Chalmers skulle inrikta sig på forskare verksamma inom ämnesområdena kemi och nanoteknologi. Inbjudan skickades ut till samtliga avdelningschefer på institutionerna Kemi och Mikroteknologi och nanovetenskap. I de fall där avdelningschef inte kunde identifieras skickades inbjudan till samtliga professorer på avdelningen. Efter en tid gick sedan en påminnelse med samma inbjudan ut till samtliga avdelningschefer igen. Det sattes även upp en lokal webbsida där information om projektet samt det material forskarna skulle behöva såsom försättsblad etc. publicerades.

Med anledning av det dåliga gensvaret från forskarna togs beslutet att gå utanför de ämnesgränser projektet tidigare satt. Från Chalmers sida valde vi då att gå ut direkt till de forskare som hade registrerat flest artiklar i CPL, av den typ och tidsperiod projektet gällde, oavsett ämnesområde. På den grundvalen skickades en ny inbjudan till 22 personer.

Medverkande forskare

Efter utökad deadline och vidgade ämnesområden hade 3 forskare sagt ja till att delta i projektet och ytterligare ett antal hade visat intresse men inte lovat något. Efter ytterligare information och instruktioner till dessa forskare blev utfallet att en forskare rapporterade in sitt material. Vid slutet av projekttiden tillkom dock ytterligare en forskare, nu verksam vid Göteborgs universitet, men som tidigare varit anställd på Chalmers. Han parallellpublicerade ett antal publikationer skrivna under anställningstiden vid Chalmers. Det slutliga utfallet av deltagande forskare från Chalmers blev alltså två personer.

Reflektioner och kommentarer

Attityden bland forskarna är mycket tydlig: ingen har tid till något extraarbete. Man har inte ens tid att svara på en förfrågan och tacka nej. Vad som inte är nödvändigt hinner man inte göra. Inga av institutionerna som kontaktades ville ha någon open access-introduktion inför projektet.

Syftet med projektet, förutom att rent konkret öka antalet publikationer i arkiven, var ju att undersöka forskarnas attityd och vilka hinder som ligger i vägen för parallellpublicering. Vi tycker att vi fått ett tydligt svar på attitydfrågan. Om forskarna inte vill lägga in fem av sina publikationer som en del av ett projekt trots ett antal förfrågningar, så har vi kvar problemet med att arkiven inte fylls. Och lösningen är knappast att de lokala biblioteken gör arbetet åt dem eftersom forskarna är de som sitter på originalmanuskript, äger copyright osv. Förhoppningsvis kan denna erfarenhet leda oss fram till nya lösningar, bättre information etc. vilket i sin tur kan öka antalet parallellpublicerade artiklar.

Projektet har dock fört med sig några positiva effekter lokalt vid Chalmers:

- En parallellpubliceringsmöjlighet är nu på plats i CPL.
- Medvetenheten om open access och parallellpublicering på högskolan har ökat då vi har haft föredrag för SPA (Styrgruppen för Elektronisk publicering och Arkivering), biblioteksanställda och för CPLs kontaktpersoner.
- Bibliotekets webbsidor har fått mer utförlig information om parallellpublicering.
- En open access-policy för Chalmers förbereds nu för beslut. I den finns följande föreslaget: *"... All forskning som Chalmers forskare publicerar skall göras tillgänglig i ett öppet arkiv senast 12 månader efter publicering"*. Vårt deltagande i parallellpubliceringsprojektet har hjälpt oss att effektivt driva frågan om en open access-policy för Chalmers under 2008.

5.1.3 Göteborgs universitet

Carin Björklund, Digitala biblioteket, Göteborgs universitetsbibliotek

Förutsättningar

Vid Göteborgs universitet finns en publikationsdatabas, GUP, och ett öppet elektroniskt arkiv, GUPEA, för arkivering av fulltexter. Registrering i GUP är obligatorisk för publikationer från och med 2004 enligt beslut av rektor. Publikationsdatabasen innehåller 34 000 poster. Göteborgs universitet och Chalmers tekniska högskola har samarbetat för att bygga programvaran för publikationsdatabaserna. Detta samarbete har resulterat i att programvaran Scigloo nu är en öppen programvara. GUPEA, som är baserat på plattformen DSpace, innehåller avhandlingar, rapporter, studentuppsatser m.m. och utgör dessutom en samlad sökingång till annat digitalt material som produceras inom universitetet, t.ex. ljud- och videoresurser från Universitets-TV och Vetenskapslandet. Antalet fulltextdokument är 7 000.

Våra forskare har god kännedom och i många fall vana vid att registrera sina referenser i GUP men har inte egen erfarenhet av publiceringen i GUPEA. Våra nya doktorander har däremot detta eftersom nästan alla fakulteterna nu har beslutat om obligatorisk e-spikning. Efter att parallellpubliceringsprojektet pågått en tid kom beslutet att det inom några månader (våren 2009) kommer att bli möjligt att ladda ner dokument i GUPEA i samband med registreringen. Jag beslöt då, efter samråd med kollegor och projektledare, att de forskare som deltog i projektet skulle skicka sina artiklar och försättsblad i pdf-format till mig och att jag sedan skulle registrera i GUPEA (vilket tog mig mindre än 5 minuter per dokument). I annat fall skulle alltså forskarna ha blivit tvungna att lära sig ett för dem nytt sätt att registrera och som efter några månader dessutom skulle vara inaktuellt.

Kontakt med forskare

Jag började arbetet med att kontakta forskare i september 2008 och avslutade första omgången i november. Mötesformerna varierade. För forskargruppen vid Institutionen för nationalekonomi arrangerades ett gemensamt informationsmöte. Forskare vid Företagsekonomiska institutionen och Gothenburg Research Institute träffade jag vid enskilda möten. När projekttiden förlängdes i december utnyttjade jag tidsfristen till att söka fler forskare som presumtiva deltagare i projektet. Jag kontaktade då forskare vid Institutionen för pedagogik och didaktik för ett gemensamt möte. Mötesformerna varierade ytterligare eftersom jag i ett av fallen inte träffade forskaren alls. Hon tjänstgjorde under hösten vid ett annat lärosäte. Vi klarade av allt per e-post och den avslutande intervjun per telefon. Slutresultatet blev utmärkt både när det gäller hennes publicerade tidskriftsartiklar och kommentarer till frågorna.

Medverkande forskare

Jag lyckades få tolv forskare att delta i projektet. Fyra av dessa var professorer, fem docenter, två universitetslektorer och en biträdande forskare. Ämnesfördelningen för de deltagande forskarna var fem nationalekonomer, tre företagsekonomer och fyra pedagoger. Sammanlagt parallellpublicerade de tolv forskarna 42 tidskriftsartiklar och 7 konferensbidrag.

Reflektioner och kommentarer

”Det har varit en trevlig och positiv upplevelse – kändes roligt att genomföra.” Denna kommentar fick jag från en av våra forskare vid utvärderingen. Jag instämmer! Det var inte bara det att jag lyckades få 12 forskare att delta i projektet (projekt målet var 10 forskare per lärosäte) utan att den respons

jag mötte för parallellpublicering var över förväntan. Graden av entusiasm varierade naturligtvis mellan såväl de institutioner som deltog som inom forskargrupperna. Den största skiljelinjen går mellan nationalekonomerna och de övriga ämnesföreträdarna.

Nationalekonomerna var mycket tveksamma till parallellpublicering. Det är viktigt att påpeka att de är mycket positiva till open access men att de väljer andra vägar för att sprida forskningsresultaten. Sedan ett tiotal år tillbaka publicerar de mycket aktivt preprints i serien Working Papers in Economics. Dokumenten arkiveras i vårt öppna arkiv och registreras därefter i Scandinavian Working Papers in Economics (S-WoPEc)¹⁸. Dessa working papers ingår därmed i den internationella tjänsten RePec "the world's largest collection of on-line Economics working papers, journal articles and software."¹⁹ I S-WoPEc uppdateras den blivande tidskriftsartikeln efterhand som processen fortgår från "Submitted" till "Published in xx...". Nationalekonomerna är mycket nöjda med detta sätt att sprida sina forskningsresultat och det glädjer även undertecknad som en gång övertalade dem att starta serien. För att ytterligare sprida sina forskningsresultat lägger några av dem ut förlagens pdf-version för nedladdning på sina hemsidor. De är väl medvetna om att detta inte är tillåtet men bekymrar sig inte: "Vad skulle kunna hända?"

Forskarnas attityder vid de andra institutionerna som deltog i projekt skiljer sig också från nationalekonomernas när det gäller förhållningssättet till förlagens regelverk. De flesta är ytterst noga med att tolka restriktionerna i SHERPA/ROMEO. Det finns också exempel på motsatsen. En av forskarna har, i stället för att kontrollera i SHERPA/ROMEO, satt i system att bombardera förlagen med önskemål om tillstånd att parallellpublicera kapitel i böcker, tidskriftsartiklar och konferensbidrag. Han vill därmed dra sitt strå till stacken för att påskynda open access-rörelsen genom att, som han själv uttryckte det, "djävlas med förlagen".

Forskarna upplevde att parallellpubliceringen var tidskrävande trots att de inte behövde göra det sista momentet i arbetsprocessen - nämligen att registrera dokumenten i det öppna arkivet. Tack och lov hade både nationalekonomerna och företagsekonomerna lovat att delta i projektet innan jag i december meddelade att de skulle slippa registreringen av skäl som beskrivits ovan. Jag tror alltså inte att den tidsvinsten i någon större utsträckning förändrat det lyckade resultatet för Göteborgs universitets del. Det framgår av svaren på vilket stöd man önskar att det är de inledande momenten med att hämta information om förlagens rättigheter, hitta och eventuellt redigera senaste versionen, och att fylla i försättsbladet som tagit tid.

---

¹⁸ Scandinavian Working Papers in Economics, S-WoPEc, <http://swopec.hhs.se/>

¹⁹ Research Papers in Economics, RePEc, <http://repec.org/>

5.1.4 Högskolan i Skövde

Tomas Lundén, Högskolebiblioteket

Förutsättningar

Vid Högskolan i Skövde används DiVA som e-publiceringssystem sedan hösten 2006. Det finns i skrivandets stund inget beslut från ledningen om registrering av forskningspublikationer i systemet (beslut om studentuppsatser finns sedan 2007), inte heller om open access-publicering. Dock pågår ett arbete kring detta, och troligen kommer DiVA systematiskt att börja användas för registrering av högskolans publikationer under 2009.

Spontan registrering/parallellpublicering har inte skett i någon större skala i systemet av forskare själva. Däremot har biblioteket och forskningsadministratörer lagt in referenser under det senaste året.

Kontakt med forskare

Jag beslutade mig för att kontakta forskare på individuell basis. Anledningen var att jag redan hade viss kontakt med en del och att det verkade som ett bra första steg. Utgångspunkten var att i första hand få med forskare inom ämnet omvårdnad, men även inom systembiologi/bioinformatik.

Kontakter skedde i första läget till 10 st forskare, varav 8 st initialt tackade ja till att medverka. En tackade nej eftersom hon var på väg bort från lärosätet, och en fick jag aldrig tag på, trots flera försök. Ämnesuppdelningen var sju forskare inom omvårdnad (varav två tackade nej eller kontakt uteblev), två forskare inom systembiologi samt en forskare inom biomedicin.

Av de återstående åtta, föll efter hand fyra bort, alla inom omvårdnad. De var svåra att få tag i och trots upprepade kontakter kunde vi inte boka ett möte eller få till ett definitivt ja till att ställa upp. Anledningarna var i princip uteslutande tidsbrist.

Resterande fyra forskare hade jag ett inledande möte med individuellt, och de fick en deadline för genomförande av parallellpubliceringen. Då var ämnesuppdelningen en forskare inom omvårdnad, två forskare inom systembiologi och en forskare inom biomedicin. Tyvärr hoppade i detta skede ytterligare två forskare av, den inom omvårdnad respektive biomedicin. De angav, liksom de tidigare, tidsbrist och andra prioriteringar.

Medverkande forskare

De två forskare som slutförde uppgiften var bägge inom systembiologi. Tyvärr är antalet så litet så att några generella slutsatser ur ämnessynpunkt inte går att dra. Det man kan säga är att de bägge är datorvana personer, som inte har några generella problem med att använda olika webbaserade system, något de otvivelaktigt gör mycket inom sin forskning. De är bägge universitetslektorer och disputerade forskare.

De arbetade med 5 respektive 4 artiklar var, totalt 9 artiklar. Av dessa 9 blev 5 parallellpublicerade. Av de fyra som inte blev parallellpublicerade berodde tre av fallen på att forskaren inte kunde hitta författarversionen. Annars skulle han ha fått lägga ut dem. Han hade inte heller kontaktat medförfattarna till artiklarna. Till saken hör att denne forskare inte har publicerat så mycket, så han hade inte så många artiklar att välja mellan. Den ena forskaren hade i ett fall feltolkat informationen i

SHERPA/RoMEO och lagt ut en artikel som jag vid kontroll tog bort. Den var publicerad hos förlaget Wiley, som visserligen står som är listat som ett grönt förlag i SHERPA/RoMEO, men som villkor anger att parallellpublicering inte får ske i institutionellt arkiv.

Reflektioner och kommentarer

Bortfallet av forskare som initialt tackat ja till att medverka var förstås en besvikelse. Jag ser det dock som ett tydligt bevis på den tidsbrist och nödvändiga prioriteringsordning forskare arbetar under. Under projekttiden skedde också förändringar för mig som projektdeltagare. Jag blev tf bibliotekschef, utan möjlighet att lämna över projektet till någon annan medarbetare. Det gjorde att jag fick mindre tid att etablera kontakter med forskarna och "jaga efter dem". Det är möjligt att jag annars skulle ha kunnat få tag på några fler.

Generellt utifrån de samtal jag ändå hade med fyra forskare, tycker jag att de hade en mycket positiv inställning till idén om open access och parallellpublicering. Alla ansåg att det var viktigt och att det borde göras. Steget från att stödja idén till att praktiskt genomföra det är dock ganska stort och det handlar om att prioritera sin arbetstid. Ett par av dem har dock publicerat i open access-tidskrifter, en av dem gör det ganska regelbundet.

Stevan Harnad²⁰ brukar tala om att ca 15 procent av forskarna, globalt sett, parallellpublicerar spontant och frivilligt. Av de andra 85 procenten skulle den stora majoriteten göra det om arbetsgivare eller finansiär krävde det (som t.ex. Alma Swan visat)²¹. Jag tror att krav är den enda vägen att gå för att få en kritisk massa artiklar till de öppna arkiven. Att få den frivilliga parallellpubliceringen att öka i väsentlig omfattning är mycket, mycket svårt och kräver enorma utbildningsinsatser.

---

²⁰ Harnad, Steven (2006) Publish or Perish – Self Archive to Flourish: The Green Route to Open Access. ERCIM News 64. http://www.ercim.org/publication/Ercim_News/enw64/harnad.html

²¹ Swan, Alma and Brown, Sheridan (2005) Open access self-archiving: an author study. <http://cogprints.org/4385/>

5.1.5 Lunds universitet

Helena Stjernberg och Jörgen Eriksson, Biblioteksdirektionen, Lunds universitets bibliotek

Förutsättningar

Lunds universitets bibliotek har sedan 2002 arbetat med information till forskare om fri tillgänglighet till forskningspublikationer. Sedan 2005 finns en policy vid universitetet där universitetsstyrelsen rekommenderar forskare att om möjligt göra sina forskningspublikationer fritt tillgängliga.

I slutet av 2007 ersattes de tidigare publiceringstjänsterna med ett egenutvecklat öppet arkiv kallat Lunds Universitets Publikationer, LUP, och i samband med detta gjordes insatser med information utåt till forskare och administratörer, eftersom ett registreringsbeslut från rektor sade att:

"berörda institutioner och andra enheter inom universitetet fortlöpande ska registrera bibliografiska data för samtliga framställda vetenskapliga arbeten som publicerats vid Lunds universitet. Detta innefattar artiklar, böcker, bokkapitel, populärvetenskap, rapporter och andra format av publicering som universitetets publikationsdatabas accepterar. Registrering skall ske fortlöpande. Prefekt/motsvarande ansvarar för att registreringen sker kontinuerligt. Alla publikationer publicerade från år 2002 och framåt, ska vara registrerade i publikationsdatabasen LU:research senast 2007-12-31."

LUP innehåller nu cirka 70 000 poster med en god täckning från år 2002 och framåt. En stor del av posterna importerar från externa databaser och vidarebehandlas centralt utan någon medverkan från forskarna.

Kontakt med forskare

I arbetet med parallellpubliceringsprojektet i Lund kontaktades ett antal forskare och doktorander inom olika discipliner och tillfrågades om de ville delta i projektet. Forskarna kontaktades individuellt. Först via e-post där projektet beskrevs och sedan med ett telefonsamtal som uppföljning. 9 personer meddelade intresse, varav 2 senare hoppade av på grund av tidsbrist.

Medverkande forskare

Från Lunds universitet deltog 7 forskare i projektet. Forskarna kom från följande ämnesområden: psykologi, matematik, beräkningsbiologi, byggnadsmaterial och informationsteknologi. 2 av de deltagande var professorer (psykologi), 1 doktorand (matematik) och övriga var lektorer.

5.1.6 Stockholms universitet

Ingela Tång och Marjatta Hauska, Avdelningen för e-resurser, Stockholms universitetsbibliotek

Förutsättningar

Vid Stockholms universitet används DiVA som e-publiceringssystem. Sedan 2007 finns ett rektorsbeslut om att det är obligatoriskt att registrera bibliografiska uppgifter av allt man publicerat i sin tjänst vid Stockholms universitet. Samtidigt uppmanas man att i möjligaste mån deponera en kopia av varje vetenskaplig artikel i DiVA. Prefekt eller motsvarande ansvarar för att registreringen sker kontinuerligt. Det finns sedan 2004 också beslut på att det är obligatoriskt att spika sin avhandling i DiVA.

Kontakt med forskare

Arbetet med parallellpubliceringsprojektet inleddes vid Stockholms universitetsbibliotek under vårterminen 2008. I juni tog vi initialt kontakt med institutioner som kunde tänkas vara intresserade av att delta i parallellpubliceringsprojektet. Inbjudan med information om projektet skickades per e-post till personer som vi hade goda relationer med sedan tidigare. Dessa var forskare vid Filmvetenskapliga institutionen, Psykologiska institutionen, Institutionen för nordiska språk, Institutionen för tillämpad miljövetenskap och Institutionen för data- och systemvetenskap. Vi besökte också ett par av institutionerna och träffade ca 40 personer sammanlagt.

Efter sommaren svarade två institutioner att de var villiga att medverka. De övriga meddelade att de tyvärr inte hade tid för detta. Vårt underlag blev för snävt, vi behövde flera aktiva forskare till projektet. Inbjudan skickades nu till Stressforskningsinstitutet. Vi inbjöds att medverka på deras personaldag/-konferens, där vi informerade om parallellpublicering och om det pågående projektet. Det resulterade inte i att några forskare anmälde sitt intresse.

Nästa steg var att återuppta flera gamla kontakter till andra tänkbara institutioner. Den här gången kontaktade vi prefekterna på två stora institutioner som är kända för sin forskning och som båda representerar universitetets profilområden, nämligen Institutionen för lingvistik och Filosofiska institutionen. Vi bjöds in till båda där vi återigen fick tillfälle om att tala om open access, parallellpublicering och om projektet. Vid dessa tillfällen träffade vi sammanlagt ett 30-tal personer och utav dessa anmälde sig 8 personer till projektet (3 föll sen bort). Senare anslöt sig även en trogen biblioteksanvändare, en aktiv forskare inom klassiska språk.

Medverkande forskare

Inom vår del av projektet har sex forskare parallellpublicerat sammanlagt 20 artiklar. Alla medverkande forskare kommer från Humanistiska fakulteten. Två av deltagarna var professorer, två docenter och två forskare.

De deltagande institutionerna var Filosofiska institutionen, Institutionen för lingvistik, Institutionen för nordiska språk och Institutionen för franska, italienska och klassiska språk. Vi ansåg detta vara fördelaktigt för projektet i sin helhet. Publiceringsmönster och publiceringskanaler inom humaniora ser annorlunda ut än vad de gör inom andra fakulteter. Humanistiska forskare publicerar sig i mycket högre grad i monografier. Och vad beträffar tidskriftsartiklar redovisas forskningsresultat ofta i smalare nationella och regionala tidskrifter. Dessa är än så länge dåligt representerade i

SHERPA/RoMEO. Våra forskare var för det mesta tvungna att direkt kontakta förlagen för att ta reda på deras villkor för parallellpublicering och för att be om lov för att parallellpublicera.

Reflektioner och kommentarer

Vi har erfarenhet att tider och tidpunkterna var avgörande faktorer för genomförandet av projektet. För det första framgick det att forskare är mycket tidspressade. De har svårt att hinna med att testa oprövade rutiner. Men ändå var det några som nyfiket ställde upp. För det andra insåg vi också att vår timing inte alltid var helt lyckad. Vi började söka efter deltagare vid sommarledighetens ingång och vi återetablerade sedan kontakten på hösten vid nya terminens start. Tiden däremellan visade sig ha varit för lång.

För övrigt kom vi fram till att den bästa strategin att få publikationer parallellpublicerade var att redan vid första positiva kontakten försöka boka sluttid, dvs. ett möte för intervju och återkoppling. Bli fördröjningen för lång, avtar intresset hos den pressade forskaren. En ytterligare tidsfaktor var problem med e-publiceringssystemet DiVA. Vi ville helst vänta med att på fullt dra igång projektet tills nya DiVA var i drift. Den nya versionen skulle erbjuda smidigare rutiner för parallellpublicering. Implementeringen sköts dock upp. Till slut bestämde vi att ändå påbörja arkiveringen av publikationer i nya DiVA trots att det inte var i bruk hos oss. I flera fall hjälpte vi till med att skapa de färdiga pdf-filerna med försättsblad och i vissa fall även med att registrera posterna i systemet. Vi ansåg att det viktigaste var att forskarna introducerades till parallellpubliceringens fördelar och att de själva sedan undersökte om och när deras publikationer gick att parallellpublicera.

Kontakten med forskare handlade mycket om attitydbearbetning. Vi har nu den uppfattningen, och på det fick vi också bevis, att några av de deltagande forskarna idag ser sig själva som vinnare. De inser vilka fördelar open access och parallellpublicering har för forskningen.

Parallellpublicering har normalt avsett tidskriftsartiklar, främst inom naturvetenskap, medicin och samhällsvetenskap. Vad beträffar humaniora är utgivningsmönstret annorlunda. Det var givande att lyfta fram avsnitt i monografier, festskrifter utgivna av små förlag samt bidrag ur för humaniora viktiga nationella akademiska tidskrifter. Som vi påpekar ovan är befintliga hjälpmedel för parallellpublicering inom humaniora bristfälliga. Frågan är t.ex. vad SHERPA/RoMEO har för policy och kapacitet beträffande specifika humanistiska behov.

Insikten infann sig om att när man publicerar på ett humanistiskt vis, på ett icke anglo-amerikanskt språk hos ett litet förlag med utgivning i begränsade upplagor eller i en tidskrift med väl avgränsad spridning, kan parallellpublicering i öppna vetenskapliga arkiv få angenäma effekter. Synligheten ökar och även impact factor kan följa med. En av forskarna värdesatte projektet så att hon även i sin CV skrivit in att hon deltagit i projektet om parallellpublicering som en del i det nationella utvecklingsprogrammet openaccess.se!

5.1.7 Uppsala universitet

Aina Svensson och Anneli Åström, Enheten för digital publicering, Uppsala universitetsbibliotek

Förutsättningar

Vid Uppsala universitet används DiVA som e-publiceringssystem. Under hösten 2008 lanserades ”nya DiVA”, som är en sammanslagning av DiVA och universitetets bibliografiska databas OPUS. I DiVA är det obligatoriskt att registrera samtliga publikationer som produceras av forskare och anställda vid universitetet. Nytt sedan hösten 2008 är att fulltexter till dessa också kan laddas upp. Sedan 2003 finns det ett beslut om att kappan till sammanläggningsavhandlingar ska publiceras i fulltext i DiVA.

Kontakt med forskare

Vid ett prefektmöte för Medicinska och farmaceutiska vetenskapsområdet informerades vi om projektet för att via prefekterna få kontakter med intresserade forskare eller forskargrupper. Vi fick efter detta möte en forskargrupp på åtta personer samt två ytterligare forskare som anmälde sitt intresse. I slutändan blev det dock endast två personer från forskargruppen samt en ytterligare forskare av dessa som var med i projektet. Övriga tre medverkande forskare har vi kontaktat individuellt.

Förutom de sex forskare som medverkade i projektet har vi kontaktat ett flertal forskare individuellt. Vissa har tackat nej till deltagande med hänvisningen till att de inte är intresserade, andra för att de inte har haft tid. Flera forskare har vi inte fått någon respons från trots flera förfrågningar.

En av forskarna som meddelade att han ville vara med i projektet tackade nej när han hade kommit en bit in i parallellpubliceringsprocessen. Anledningen till detta var att han enbart skulle kunna parallellpublicera författarversioner av sina artiklar, något som han var emot då han inte vill att det ska cirkulera flera versioner av en artikel.

Medverkande forskare

Från Uppsala universitet har sex forskare deltagit i projektet, samtliga seniora forskare. Ämnesfördelningen för de deltagande forskarna är två forskare inom medicinsk cellbiologi, en forskare inom forsknings- och bioetik, två forskare inom ekologi samt en forskare inom nationalekonomi. Sammanlagt parallellpublicerade de sex forskarna 26 tidskriftsartiklar.

Reflektioner och kommentarer

Att det nya systemet lanserades precis under tiden för parallellpubliceringsprojektet ställde till en del svårigheter. Hela projektet blev lite förskjutet då vi inte ville kontakta forskare innan det var möjligt för dem att genomföra själva parallellpubliceringen. Detta ledde till att våra förutsättningar för att få med fler forskare blev begränsade, då det inte fanns tid att nå ut till ytterligare forskare. En inkörsperiod av det nya systemet med barnsjukdomar och funktioner som ännu inte var färdiga påverkade också projektet.

De tre forskarna från medicinska fakulteten som vi fick med i projektet var de som satte igång först. En nackdel med detta var att importen av poster till DiVA från PubMed ännu inte hade kommit igång, vilket medförde ett merarbete för forskarna. Detta gjorde att två av forskarna valde att skjuta upp sin medverkan med några veckor.

Ambitionen att få med en hel forskargrupp var något som vi upptäckte inte var idealiskt när det gäller medicin. Då forskare inom medicin ofta sampublicerar hade de i stor utsträckning samma publikationer som var aktuella att parallellpublicera. Antalet parallellpublicerade artiklar blev därför inte lika stor och en samordning forskarna emellan var nödvändig. Däremot kan vi konstatera att det är en viktig erfarenhet och viktigt att tänka på när det gäller parallellpublicering. Eftersom forskare ofta sampublicerar måste systemen och rutinerna också anpassas till detta.

Vi märkte också att kunskapen om parallellpublicering är låg bland universitetets forskare. Flera av forskarna vid prefektmötet inom medicin och farmaci, där vi informerade om projektet, hade inte tidigare hört talas om parallellpublicering och vissa hade svårt att se nyttan med det. Detta kan vara en orsak till att endast två av ca femton deltagande prefekter vidareförmedlade kontakter med forskare. Vi har även stött på missförstånd om vad parallellpublicering är för något och man tycker att artikeln redan är publicerad, så varför ska man då publicera den igen?

Vi fick ett bidrag från Uppsala universitets IT-råd, som gick till ett arvode på 3000 kr till varje deltagande forskare för deras extra arbetsinsats. Detta verkar dock inte ha lockat så mycket utan det var snarare tidsbristen som begränsade många forskare.

5.2 Bilaga 2. Exempel på mall till försättsblad från några lärosäten

CHALMERS

CPL

Chalmers Publication Library

Institutional Repository of Chalmers Technical
University

<http://publications.lib.chalmers.se/cpl/>

This is an author produced version of a paper presented at

[Conference name, date and location]

This paper has been peer-reviewed but may not include the final
publisher proof-corrections or pagination.

Citation for the published paper:

[Author]

[Title of the paper]

[Titel of publication (Proceeding), Year, Vol., Issue: pp]

[ISBN: 232-234-778x]

[URL: <http://dx.doi.org/##.###/j####.#>]

Access to the published version may require subscription. Published
with permission from:

[Publisher]

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

GUPEA

Gothenburg University Publications Electronic Archive

This is an author produced version of a paper published in
[Journal]

This paper has been peer-reviewed but does not include the
final publisher proof-corrections or journal pagination.

Citation for the published paper:

[Author]

[Title of article]

[Journal, Year, Vol., Issue: pp]

[URL: <http://dx.doi.org/#####/#####>]

Access to the published version may require subscription.

Published with permission from:

[Publisher]

5.3 Bilaga 3. Utvärderingsfrågor som stöd vid muntlig intervju med forskare som deltar i PAVA

Namn, institution, anställning/tjänst:

1. Har du parallellpublicerat förut, dvs. innan denna pilotstudie?
  - a) Ja, på egen hemsida
  - b) Ja, i öppet arkiv
  - c) Ja, annat
  - d) Nej

2. Har du haft användning av Sherpa/Romeo som hjälpmedel för parallellpublicering i pilotstudien?
  - a) Ja, mycket hjälp
  - b) Ja, delvis hjälp
  - c) Nej, ingen eller nästan ingen hjälp alls
  - 2.1 Om Ja: Vilken hjälp/vilket stöd har du haft av Sherpa/Romeo? Vilka fördelar ser du med tjänsten? Saknar du något?

  - 2.2 Om Nej: Varför har du inte haft användning av Sherpa/Romeo? Vad saknas? Hur skulle tjänsten vara utformad för att du skulle använda den?

3. Har du haft användning av handledningen till Sherpa/Romeo i informationspaketet?
  - a) Ja, mycket hjälp
  - b) Ja, delvis hjälp
  - c) Nej, ingen eller nästan ingen hjälp alls
  - 3.1 Vad var bra/mindre bra?

4. Har du använt annat/andra hjälpmedel för att undersöka villkoren för parallellpublicering?
  - a) Ja, jag har gått direkt till informationen på tidskriftens hemsida.
  - b) Ja, jag har kontaktat förlaget för att be om tillstånd för parallellpublicering.
  - c) Ja, jag hade redan påverkat formuleringar i avtalet vid publiceringstillfället för att få tillstånd att parallellpublicera.
  - d) Ja, annat
  - e) Nej

5. Hur lång tid uppskattar du att parallellpubliceringen tog per artikel?

6. Kan du tänka dig att parallellpublicera igen?
  - a) Ja
  - b) Nej

6.1 Om Ja: Varför? Vilka fördelar ser du med parallellpublicering?

6.2 Om Nej: Varför inte?

7. Vilka verktyg/vilket stöd önskar du för att underlätta parallellpublicering?

8. Övriga kommentarer

5.4 Bilaga 4. Deltagande forskares ämnestillhörighet

Samhällsvetenskap – 16 forskare

Företagsekonomi (3)
Nationalekonomi (6)
Psykologi (3)
Utbildningsvetenskap (4)

Naturvetenskap – 7 forskare

Beräkningsbiologi och biologisk fysik (1)
Ekologi (2)
Matematik (2)
Systembiologi (2)

Teknik – 7 forskare

Byggnadsmaterial (1)
Fysikalisk elektronik (1)
Informationsteknologi (1)
Programvarusystem (2)
Signalbehandling (1)
Telekommunikationssystem (1)

Medicin – 4 forskare

Forsknings- och bioetik (1)
Medicinsk cellbiologi (2)
Sektionen för hälsa (1)

Humaniora – 6 forskare

Allmän språkvetenskap (1)
Latin (1)
Nordiska språk (2)
Teoretisk filosofi (2)

5.5 Bilaga 5. Lista över förlag och tidskrifter där artiklar har parallellpublicerats

Tidskriftsförlag - "gröna" i Sherpa/Romeo

Publicerade i författarversion om inte annat anges

	<i>Publiceringsår</i>
American Soc for Biochem and Molecular Biology Journal of Biological Chemistry	2004
Biomed Central BMC Genomics	2007 förlagsversion
Biophysical society Biophysical journal	2006
Cambridge University Press American Political Science Review	2002
Company of biologists Journal of cell science	2001 förlagsversion
Journal of cell science	2005 förlagsversion
Journal of cell science (art nr 2)	2005 förlagsversion
Ecological Society of America Ecology	2001 förlagsversion
Elsevier Cell Calcium	2004
Current opinion in plant biol	2007
Energy Economics	2008
European Journal of Cardiovascular Nursing	2007

European journal of pharmaceuticals and biopharmaceutics	2008	
Food control	2009	
Food Policy	2007	
Information and Software Technology	2004	
Information Sciences	2005	
Intelligence	2008	
International Journal of Industrial Organization	2007	
International Journal of Production Economics	2008	
Journal of Public Economics	2008	
Journal of Public Economics (art nr 2)	2008	
Journal of Systems and Software	2007	
Journal of systems architecture	2007	
Management Accounting Research	2008	
Molecular and Cellular Endocrinology	2009	
Neuropsychologia	2000	
Transportation Research Part C	2005	
World Development	2006	
World Development	2008	
Emerald		
Journal of Intellectual Capital	2008	
Haworth Press		
Cataloging & Classification Quarterly	2006	
Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)		
IEEE Transactions on aerospace and electronic systems	2004	"Post-print - Publisher's version/PDF must be used" men publicerad i författarversionen

Institution of Engineering and Technology

IET Radar, Sonar and navigation 2007

Kluwer Academic Publ

Empirical Software Engineering 2005

Libertas Academica

Bioinformatics and Biology Insights 2008 förlagsversion

National Academy of Sciences

Proc of the National Academy of Sciences of the United States of America (PNAS) 1999 förlagsversion

National Research Council Canada

Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences 1997 förlagsversion

Canadian Journal of Zoology 2007 förlagsversion

Oxford University Press

Journal of African Economies 2001

Rodopi

Grazer Philosophische Studien 2003

Society for neuroscience

The journal of neuroscience 2008 förlagsversion

Springer

Diabetologia 2007

Erkenntnis	2007
European Journal of Health Economics	2008
Experimental Economics	2008
Instructional Science	2007
J of plant growth regulat	2006
Journal of Business Ethics	2008
Journal of Business Ethics (art nr2)	2008
Journal of Business Ethics	2006
Journal of Business Ethics	2007
Journal of Business Ethics (art nr2)	2007
Journal of Business Ethics (art nr3)	2007
Journal of Logic, Language and Information	2008
Journal of Mathematical Imaging and Vision	2008
Journal of Molecular Modeling	2006
Journal of Public Economics	2008
Linguistics and Philosophy	2006
LNCS	2007
LNCS (art nr 2))	2007
Population Research and Policy Review	2008
Synthese	2008

World Scientific Publishing

Journal of Bioinformatics and Computational Biology	2008
---	------

Tidskriftsförlag - "blå" i Sherpa/Romeo

Publicerade i författarversion om inget annat anges

American Diabetes Association

Diabetes	2006
----------	------

Elsevier Cell press

Cell Metabolism 2008

Evolutionary Ecology Ltd

Evolutionary Ecology Research 2005 förlagsversion

Evolutionary Ecology Research 2006 förlagsversion

Evolutionary Ecology Research (art nr 2) 2006 förlagsversion

World Scientific and Engineering Academy and Society (WSEAS)

WSEAS Transactions on Biology and Biomedicine 2004 Förlagsversion OK efter 12 mån.

Fanns inte online 2004 – därför förf.v.

Tidskriftsförlag- "gula" i Sherpa/Romeo

Publicerade i författarversion om inget annat anges

Blackwell

Some journals impose embargoes typically of 6 or 12 months, "see former John Wiley & Sons and Blackwell Publishing policies for articles published *prior* to February 2007.

Wiley-Blackwell entry for articles *after* February 2007, Please read individual journal CTAs for self-archiving"

Analysis 2008

Journal of animal ecology 2004

Journal of Applied Microbiology 2009

Oxford Bulletin of Economics and Statistics 2008

Review of Development Economics 2006

World Economy 2005

Oxford University Press

12 month embargo on science, technology, medicine articles, 24 month embargo on arts and humanities articles

Cerebral Cortex	2007
Bioinformatics	2005

Sage Publications

Embargo 12 month

Journal of early childhood research	2006
-------------------------------------	------

Taylor & Francis

12 month embargo for STM Journals, 18 month embargo for SSH journals

Applied Economics	2005
Applied Economics	2006
Applied Economics (art nr 2)	2006
Applied Economics Letters	2008
International Journal of Early Years Education	2007
International journal of philosophical studies	2006
International Journal of Science Education	2006
Journal of Applied Statistics	2006
Journal of development studies	2008
Psychology, Health and Medicine	2007
Scand J Infect Dis	2005
Scand J Public Health	2005
Scandinavian Journal of Educational Research	2006
Scandinavian Journal of Educational Research	2006

Scandinavian Journal of Primary Health Care	2006
Sequential Analysis	2006

University of Chicago press

Embargo of 12 months to 3 years for use in institutional repository

Authors are encouraged to use publisher version (PDF) or link to publisher version

American Naturalist	2006	förlagsversion
American Naturalist (art nr 2)	2006	förlagsversion

Tidskriftsförlag – "Vitt" i Sherpa/Romeo Hogrefe & Huber Publishers

Restricted post-print 12 month

European Journal of Psychological Assessment	2004
--	------

Övriga förlag – finns inte i Sherpa/Romeo

Publicerade efter tillstånd från förlagen. Författarversion om ej annat anges

University of Calgaray Press

Canadian journal of philosophy	2008
--------------------------------	------

Eranos

Eranos	2004
--------	------

Linguistic Society of America

Language	2008
----------	------

Museum Tusculanum Press

Tidskr. Classica et Medaevalia 2005

Swedish Science Press

Språk & Stil 2008 Förlagsversion

Theoria

Theoria 2004

University of Oslo in co-operation with Göteborg University.

NorDiNa: Nordic Studies in Science Education 2007

NorDiNa: Nordic Studies in Science Education (art nr2) 2007

World Organization for Early Childhood Education (OMEPE)

International Journal of Early Childhood 2006

Tillägg

Divisions of Chemical Education of the American Chemical Society

Journal of Chemical Education 2008

Kommentar från forskaren: "Did not find anything in Sherpa. Wrote to the publisher – no answer. Uploaded it anyway."